

ЗБІРНИК КРУГЛОГО СТОЛУ

СТАЛИЙ РОЗВИТОК

**ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ
ТА ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Вінниця, 2026 року

УДК 342.9:351.74(477))

С75 Сталий розвиток правоохоронної системи та публічної безпеки в умовах глобальних трансформацій: зб. матеріалів круглого столу. (м. Вінниця, 19 січня. 2026 р.): Громадська Організація «Центр Науково-Дослідних Ініціатив., Вінниця: «ГО ЦНДІ» 2026.

Збірник містить наукові розробки науковців, представників практичних підрозділів Національної поліції та інших правоохоронних органів, докторантів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, присвячені дослідженню теоретичних і прикладних аспектів розвитку взаємодії органів публічної влади та правоохоронних органів

Матеріали викладені в авторській редакції з незначними коректорськими правками.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори.

Електронна копія матеріалів круглого столу безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Громадської організації «Центр Наукового-Дослідних Ініціатив» у розділі «Архів наукових заходів», сторінка «Збірники наукових заходів» <https://gocsri.com/index.php/index/uk/index>

НЕВЯДОВСЬКИЙ Владислав Олегович,

учений секретар секретаріату Вченої ради,

доктор юридичних наук, професор

Харківського національного університету

внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3107-1464>

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ: ПРАВОВІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Воєнна агресія проти України стала безпрецедентним викликом для всієї системи публічного управління, зокрема й для сфери освіти. Повномасштабні бойові дії, ракетні обстріли, тимчасова окупація окремих територій, внутрішнє переміщення населення та руйнування інфраструктури суттєво змінили умови функціонування закладів освіти. У цих обставинах освітній процес перестав бути виключно педагогічною категорією та набув чітко вираженого правового й безпекового виміру. Забезпечення права на освіту, гарантованого Конституцією України та спеціальним законодавством, у воєнний період потребує гнучких управлінських рішень, адаптації організаційних моделей, посилення координації між органами державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронними органами та адміністраціями закладів освіти. У цьому контексті трансформація освітнього процесу виступає не тимчасовим явищем, а системною перебудовою підходів до організації навчання в умовах підвищеного ризику.

Запровадження правового режиму воєнного стану суттєво вплинуло на порядок організації освітнього процесу. Базовими нормативними орієнтирами залишаються Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту», а також спеціальні акти, ухвалені на період дії воєнного стану.

Водночас значна частина управлінських рішень була делегована органам виконавчої влади та військовим адміністраціям.

Право на освіту не припиняється навіть за умов воєнного стану. Однак реалізація цього права зазнає об'єктивних обмежень, пов'язаних із безпекою учасників освітнього процесу. Держава отримала можливість оперативно змінювати форми організації навчання, запроваджувати дистанційні та змішані формати, встановлювати особливі вимоги до безпечності освітнього середовища [1]. Окремої уваги заслуговує питання автономії закладів освіти. В умовах воєнної агресії автономія не була скасована, проте її реалізація здійснюється з урахуванням рішень військових адміністрацій, рекомендацій центральних органів виконавчої влади та оцінки безпекової ситуації в конкретному регіоні. Таким чином, формується модель обмеженої автономії, де пріоритет надається захисту життя і здоров'я здобувачів освіти та педагогічних працівників.

Важливою правовою новацією стало посилення вимог до облаштування укриттів, визначення алгоритмів дій під час повітряної тривоги, а також нормативне закріплення порядку організації навчання в дистанційній формі. Усе це свідчить про формування окремого напрямку освітнього законодавства, спрямованого на функціонування системи освіти в кризових умовах.

Організаційні зміни в системі освіти стали відповіддю на безпекові ризики та масове переміщення учнів і студентів. Одним із ключових рішень стало широке впровадження дистанційного та змішаного навчання. Освітній процес почав активно використовувати цифрові платформи, електронні журнали, онлайн-конференції та інші інструменти, що забезпечують безперервність навчання [2]. Разом із тим організаційна перебудова торкнулася не лише форми проведення занять, а й змісту управління закладами освіти. Адміністрації шкіл і закладів вищої освіти змушені оперативно реагувати на зміну безпекової

ситуації, коригувати розклад, забезпечувати евакуаційні заходи, координувати роботу з органами місцевого самоврядування та правоохоронними структурами.

Суттєво змінилася роль педагогічного працівника. Учитель або викладач у воєнний період виконує не лише освітню, а й підтримувальну функцію, спрямовану на збереження психологічної стабільності учнів. В умовах стресу та невизначеності освітній процес стає інструментом соціальної стабілізації, що потребує додаткової професійної підготовки педагогів. Організаційна трансформація також охоплює інтеграцію внутрішньо переміщених осіб у нові освітні колективи. Заклади освіти приймають дітей із різних регіонів, що вимагає адаптаційних програм, гнучкого формування класів та врахування різного рівня підготовки здобувачів освіти.

Безпека стала ключовим фактором функціонування закладів освіти в умовах воєнної агресії. Освітній простір більше не розглядається лише як навчальне середовище - він набув статусу об'єкта підвищеної уваги з боку держави.

По-перше, суттєво посилено вимоги до фізичної безпеки: облаштування укриттів, систем оповіщення, проведення регулярних навчань щодо дій у разі повітряної тривоги чи надзвичайної ситуації. Наявність сертифікованого укриття стала обов'язковою умовою для організації очного навчання в більшості регіонів. По-друге, актуалізувалося питання інформаційної безпеки. Перехід до дистанційних форматів навчання створив ризики несанкціонованого доступу до персональних даних, кіберзагроз та інформаційних впливів. Це потребує підвищення цифрової грамотності учасників освітнього процесу та впровадження внутрішніх протоколів захисту інформації. По-третє, важливим напрямом стала співпраця із правоохоронними органами та службами цивільного захисту. У ряді регіонів запроваджено практику взаємодії закладів освіти з підрозділами Національної поліції, що сприяє оперативному реагуванню на потенційні загрози та формуванню культури безпечної поведінки серед учнів [3].

Не менш значущим є психологічний аспект безпеки. Системна підтримка дітей, які пережили травматичні події, організація консультацій із психологами, створення безпечного та підтримувального освітнього середовища стали невід'ємною частиною діяльності сучасного закладу освіти.

Отже, трансформація освітнього процесу в Україні в умовах воєнної агресії має комплексний характер і охоплює правову, організаційну та безпекову складові. Освіта продемонструвала здатність до адаптації, збереження безперервності навчання та забезпечення реалізації конституційного права на освіту навіть за умов збройного конфлікту. Правове регулювання набуло більшої гнучкості, організаційні моделі стали адаптивними, а безпековий компонент перетворився на центральний елемент управління закладом освіти. У перспективі досвід функціонування освітньої системи в умовах воєнного стану може стати основою для формування нової моделі кризового управління освітою.

Список використаних джерел

1. Зінченко Д.А. Питання щодо освітнього процесу в Україні під час воєнної агресії. Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії : матеріали Всеукр. наук.-дискус. платформи, яка приуроч. до Міжнар. дня толерантності / МВС України, Донец. держ. ун-т внутр. справ, Ф-т № 1, Каф. соц.-гуманіт. дисц. Кропивницький, 2022. С. 113-116.
2. Бальоха А. С. Використання освітнього середовища в кризових умовах. Наукові інновації та передові технології. 2024. Вип. 8(36). С. 1321-1332. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36))
3. Петухова, Л. Освітні можливості вебмультимедіа: шляхи оптимізації в умовах цифрової трансформації. Педагогічні науки: збірник наукових праць. 2025. Вип. 110. С. 118-124.